

העותרים:

לבאד אבו עפאש ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד נסרין עליאן ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 53262 ירושלים 9153102
טלפון 02-6521218 פקס: 02-6521219

- נגד -

המשיבים:

1. מפקד פיקוד העורף
2. שר הביטחון

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

3. המועצה האזורית נווה מדבר
4. המועצה האזורית אל-קסום

ע"י עו"ד חן אביטן ואח'
רח' הנרייטה סולד 8, באר שבע 84894
טל: 08-6655655 פקס: 08-66556

תגובת העותרים להודעה המעדכנת מטעם המשיבים 1-2

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 6.7.2015, העותרים מתכבדים בזאת להגיש את תגובתם להודעה המעדכנת מטעם המשיבים 1-2 מיום 17.12.2015 (להלן: "ההודעה"), כדלקמן:

1. בהחלטה מיום 6.7.2015 הציע בית המשפט למדינה להציב אמצעי מיגון ליד מקומות ציבוריים כמו בתי ספר ומרפאות בכפרים הלא מוכרים: "הצענו למשיבי המדינה לשקול, בהמשך למדיניותם העקרונית, להציב אמצעי מיגון הנמצאים כיום בידי פיקוד העורף ליד מקומות ציבוריים כמו בתי ספר ומרפאות בפזורה הבדוית בה עסקינן. לדבר זה תיתכן חשיבות ציבורית לשם תיקוף נראה לעין של מדיניות המדינה בהקשר המיגון, ולצד זאת כמובן חשיבות מעשית בעת חרום ככל שתהא חלילה פגיעה במקום ציבורי כזה, שמטבעו מצויים בו בשעות הפעילות אנשים לא מעטים. ככל שניתן לשתף בכך, במקומות הרלבנטיים, את המועצות האזוריות (משיבות 3-4) מה טוב, אך עיקר הפניה היא אל המדינה. ערים אנו לטיעונים שהשמיע בא כוח המדינה, אך עסקינן בשאלה של איזונים ובמקשים אנו כי הצעתנו תידון בכבוד ראש". המדינה בחרה שלא להיענות להצעת בית המשפט הנכבד.

2. קודם להחלטה זו ניתן פסק דין חלקי בעתירה מיום 20.7.2014 בו נדרשו המשיבים להגיש התייחסות "לבקשת העותרים לפיה יוצא צו על תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא ייקבעו ויפורסמו הנחיות ברורות ושוויוניות, יינתנו הוראות בהתאם לרשויות המקומיות הרלוונטיות וייקבע לוח זמנים לביצוען, לעניין הקמתם של מרחבים מוגנים ואמצעי הגנה מתאימים בכפרים, וזאת באופן שמקיים את הזכות להגנה על חייהם ועל שלמות גופם של תושבי הכפרים" (סעיף 10 לפסק הדין). בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 21.8.2014 נדרשו המשיבים להתייחס בתגובתם גם "לאופן יישומו של סעיף 11 להחלטה 1897 של הממשלה ה-33 "צעדים לחיזוק העורף כתוצאה מהצרכים הנובעים ממבצע 'צוק איתן'" (24.7.2014) וכן להודעות שונות שפורסמו באמצעי התקשורת על ידי משרדי ממשלה שונים באשר למיגון אתרים ואוכלוסיות שונים". גם להחלטות אלה לא ניתן כל מענה בהודעות המשיבים עד כה.

3. **אם כן, אין בהודעות המדינה עד כה מענה לדרישות בית המשפט הנכבד. הן אינן כוללות התייחסות לבקשה לקביעת נוהל קבוע ושוויוני לעניין הקמתם של מרחבים מוגנים בכפרים, אין התייחסות לטענת האפליה באספקת אמצעי מיגון, אין היענות להצעת בית המשפט לא בשעת שגרה ולא בשעת חירום, ובעצם אין בהודעות המדינה כל תוספת או חידוש משמעותי מעבר למה שנכתב ונאמר על ידי המשיבים בתגובתם מיום 17.7.2014 ובדיון שהתקיים באותו יום בעתירה.**

4. למעשה, עיקר הודעתה של המדינה חוזרת ועל טענות שהעלתה גם בהודעותיה הקודמות:

א. המדינה חוזרת על טענתה כי אין באפשרותם של 27% מתושבי המדינה להגיע למרחב מוגן במסגרת זמן ההתרעה, וביניהם לא מעט תושבים הנמצאים תחת איום גבוה יותר מאשר "הפזורה הבדואית" בצפונה ובדרומה של הארץ (סעיף 9 להודעה). בתגובתנו מיום 12.4.2015 הבהרנו, שהמשיבים אינם מביאים בחשבון כי העותרים ועוד מאות אלפי אזרחים ערבים מהווים חלק גדול מאוכלוסייה זו. אין בכך אלא חיזוק לחובתה של המדינה לפעול באופן אקטיבי בכדי לבטל מצב זה ולמגן את כלל אזרחי המדינה.

ב. המדינה חוזרת על העמדה המקצועית של פיקוד העורף, לפיה אין להציב מגוניות במרחב האזרחי בשגרה, אלא בעתות חירום לאחר שקילת כלל האיומים והאמצעים. על פי עמדה זו, אין צורך במצב השורר כיום להציב אמצעי מיגון ליד מקומות ציבוריים ב"פזורה הבדואית". ואולם, ירי רקטות מרצועת עזה לאזור הדרום לא נפסק כליל לאחר המלחמה האחרונה, והוא בוצע גם למרחקים גדולים. המשמעות היא שגם בשגרה הסכנה לחיי אדם עודנה נמשכת, ויש להבטיח מיגון.

מצ"ב טבלה שמרכזת מספר המקרים בהם נורו רקטות לדרום הארץ בשנה האחרונה כפי שדווחו בתקשורת. מסומנת **נספח א'**.

ג. טענה נוספת של המדינה היא מידת הסיכון, שנאמד בטווח של 40 ק"מ מרצועת עזה. ראשית, יש לשוב ולהדגיש כי מתוך כ-100,000 האזרחים שחיים בכפרים המוכרים והלא מוכרים בנגב, ישנם למעלה מ-20,000 שחיים בשבעה כפרים לא מוכרים אשר נמצאים בטווח קטן מ-40 ק"מ מרצועת עזה (הכפרים: א-סר (שנמצא בסמוך לבית כלא באר שבע), אל-מקמיאן, עווגיאן, מסעדיה, דחיה, חירבת ז'באלה ואם אלנמילה). אף לשיטת המשיבים הם נמצאים ברמת הסיכון גבוהה, ואף על פי כן אינם ממוגנים כלל. עוד טוענת המדינה, כי 94% מהרקטות שוגרו לטווח של עד 40 ק"מ, ובהודעתה הקודמת ציינה, כי "רק 3.6% מכלל הרקטות שנפלו ברחבי הארץ במהלך מבצע צוק איתן נפלו בשטחים שבהם מתגוררים תושבי הפזורה" (סעיף 24 להודעה). אלא שאחוז הזה הספיק כדי להביא לאובדן חיי אדם ולפציעות קשות בקרב תושבי הכפרים. היינו שגם אם אחוז הנפילות הוא קטן יותר, התוצאה היא קטלנית וקשה מנשוא.

5. העותרים חוזרים ומדגישים, כי עניינה של העתירה הוא בזכות לחיים ולשלמות הגוף, שהינה זכות המטילה על רשויות המדינה חובה פוזיטיבית לפעול לשם הגנה על החיים ועל שלמות הגוף (כמפורט בסעיפים 23-24 לעתירה). חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו אינו מסתפק באיסור על פגיעה בזכות זו אלא קובע גם את הזכות להגנה עליה, ודי בכך שקיימת אפשרות סבירה לפגיעה בה כדי שבית המשפט יפעל להגנה עליה (ע"א 9185/03 **טננבוים נ' הוצאות עיתון הארץ בע"מ**, פ"ד נח(1) 359,366 (2003)). בית משפט נכבד זה התערב בהקשרים הנוגעים למיגון בתים ומבנים מפני הסכנות נשוא העתירה (בג"ץ 8397/06 **וסר נ' שר הביטחון** (פורסם בנבו, ניתן ביום 29.5.2007)). עוד חוזרים העותרים ומדגישים את חובתם של המשיבים לפעול בשוויון להגנה על זכויות אלה, וכי אין הבדל לעניין זה בין תושב כפר בלתי מוכר לתושב באר שבע, או בין תושב ישוב קטן לתושבי הערים והיישובים הגדולים, בוודאי שאין הבדל בין תושב ערבי ליהודי. הימנעות מאספקת אמצעי מיגון בפועל והכנת תוכנית ארוכת טווח, בצד התוצאה הקשה של מות אזרח ערבי ופציעות קשות של מספר תושבים ערבים תושבי הכפרים, מעידים בפני עצמם על אפליה ופגיעה קשה בזכות לחיים ובזכות לשוויון.

6. הפלייה קשה שכזו מעידה מעצמה על הפעלת שיקול דעת באופן בלתי סביר. בהעדר מקלטים ציבוריים קבועים או מרחבים מוגנים מוסדרים בתוך הכפרים, ובהתחשב בהיקף הסכנה הנשקפת לחייהם של תושבי הכפרים, שאינה פחותה מזו שנשקפת לשאר תושבי הנגב באזורים שנמצאים באותה רמת סיכון ואף יותר בשל אופי הבנייה, אי-נקיטה בפעולות כלשהן לאספקת אמצעי מיגון עבור תושבי הכפרים מהווה חריגה קיצונית ממתחם הסבירות.

7. בנסיבות אלה חובתו של בית המשפט להתערב בשיקוליו של פיקוד העורף: "כאשר בית המשפט עוסק בביקורת על החלטות שמשליכות על זכויות, הכרתם של חוקי היסוד בזכויות אלה מהווה הצדקה לביקורת שיפוטית קפדנית על ההחלטות, בין השאר באמצעות מתן משקל יתר לזכויות בעת ישומן של עילות ביקורת כדוגמת הסבירות והמידתיות שמתמקדות באיזון בין ערכים" (דפנה ברק ארז, משפט מנהלי, כרך ב' עמ' 627 (2010)).
8. לאור כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש לתת צו על תנאי ולקבוע את העתירה לדיון.

נסרין עליאן, עו"ד

היום 31.12.2015

ב"כ העותרים

נספח א'

אירועי תקיפה של רקטות על דרום הארץ במהלך שנת 2015

מרחק בק"מ מעזה	קישור חדשותי	אזור הסכנה מהירי	תאריך הירי
29.4	http://news.walla.co.il/item/2916659	שער הנגב	17.12.2015
33.4 31.4 31	http://news.walla.co.il/item/2916659	שדרות ניר עם שער הנגב	13.12.2015
31	http://www.mako.co.il/news-military/security-q4_2015/Article-95508e9ba05a051004.htm	שער הנגב	26.10.2015
55	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2748692	מועצה אזורית חוף אשקלון	10.10.2015
16.8	http://news.walla.co.il/item/2894588	מועצה אזורית אשכול	4.10.2015
55	http://news.walla.co.il/item/2891049	מועצה אזורית חוף אשקלון	18.9.2015
33.4	http://news.walla.co.il/item/2891049	שדרות	18.9.2015
55 67.1	http://www.israelhayom.co.il/article/317137	אשקלון אשדוד	29.9.2015
16.8	http://www.mako.co.il/news-military/security-q3_2015/Article-0595131a7970f41004.htm	מועצה אזורית אשכול	7.8.2015
16.8	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2675393	מועצה אזורית אשכול	3.7.2015
55	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2685147	מועצה אזורית חוף אשקלון	16.7.2015
55	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2667400	מועצה אזורית חוף אשקלון	24.6.2015
55	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2667400	מועצה אזורית חוף אשקלון	23.6.2015
55	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2653479	מועצה אזורית חוף אשקלון	6.6.2015
55 30	http://www.israelhayom.co.il/article/287219	אשקלון גזרת נתיבות	4.6.2015
67.1	http://www.mako.co.il/news-channel2/Channel-2-Newscast-q2_2015/Article-98dfc58b9669d41004.htm	אשדוד	27.5.2015
31 61.2	http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2620735	שער הנגב מרחבים	23.4.2015